

ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА

ГЕОГРАФІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

КАФЕДРА ЕКОНОМІЧНОЇ ГЕОГРАФІЇ ТА ЕКОЛОГІЧНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

СИЛАБУС навчальної дисципліни ЕКОНОМІЧНА І СОЦІАЛЬНА ЕКОЛОГІЯ

Вид дисципліни (за компонентом ОП): вибіркова

Освітньо-професійна програма: Менеджмент туристичної індустрії

Спеціальність: 073 Менеджмент

Галузь знань: 07 Управління та адміністрування

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Назва факультету, на якому здійснюється підготовка фахівців за вказаними освітньо-професійними програмами: географічний

Мова навчання: українська

Розробник: доцент, кандидат сільськогосподарських наук Данілова Ольга Миколаївна

Профайл викладача (-ів) <http://ecogeo.cv.ua/данілова-ольга-миколаївна/>

Контактний тел. 0663509270

E-mail: o.danilova@chnu.edu.ua

Сторінка курсу в Moodle <https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=2231>

Консультації

Вид консультації	День проведення	Час проведення
Очні консультації	згідно графіка консультацій	згідно графіка консультацій
Онлайн-консультації	згідно графіка консультацій	згідно графіка консультацій

1. **Мета навчальної дисципліни:** Навчальна дисципліна «Економічна і соціальна екологія» належить до переліку вибіркових навчальних дисциплін за освітнім рівнем «бакалавр» на четвертому році навчання. Метою дисципліни є формування у здобувачів вищої освіти еколого-економічного мислення у сфері взаємодії суспільства і природи; засвоєння основних концепцій світового економічного розвитку на базі екологізації, особливостей впливу антропогенних чинників на природне середовище та його зворотну дію, формування здатності оцінювати сучасний екологічний стан та вміння прийняття управлінських рішень щодо охорони та захисту навколишнього природного середовища, раціонального природокористування загалом та туристично-рекреаційного зокрема.

Навчальна дисципліна спрямована на формування екологічно-орієнтованого світогляду, який є необхідним для прийняття рішень і здійснення господарської діяльності згідно з принципами сталого розвитку в економічних суспільствах сучасного світу.

2. **Результати навчання.**

Вивчення навчальної дисципліни зорієнтоване на підсилення та удосконалення низки загальних та фахових компетентностей здобувачів ОП:

Загальні компетентності: здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні; здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій; здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях; знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності; прагнення до збереження та раціональності у використанні природних, історичних туристичних ресурсів та охорони навколишнього природного середовища; здатність до використання основних положень і методів соціальних, гуманітарних та економічних наук при розв'язанні соціальних і професійних завдань на принципах сталого розвитку.

Професійні компетентності: здатність визначати та описувати характеристики організації; здатність аналізувати результати діяльності організації, зіставляти їх з факторами впливу зовнішнього та внутрішнього середовища; здатність діяти соціально, відповідально і свідомо; здатність використовувати теоретичні знання і практичні навички системного аналізу для моделювання та прогнозування розвитку туризму на різних адміністративно-територіальних рівнях.

Програмні результати навчання: застосовувати методи менеджменту для забезпечення ефективності діяльності організації (ПРН 8); знати основні

закони, закономірності та принципи раціонального туристичного природокористування вміти визначати наслідки рекреаційного природокористування на стан навколишнього природного середовища (ПРН 18); знати базові поняття екології та соціального здоров'я, сучасні стратегії екологічно збалансованого розвитку суспільства, забезпечення здоров'я людини вміти використовувати у своїй роботі об'єктивні оцінки медико-соціальних та соціально-екологічних наслідків прийнятих рішень (ПРН 20); знати теоретичні та методичні основи системного аналізу для моделювання і прогнозування розвитку туризму на різних адміністративно-територіальних рівнях (ПРН 22).

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент має **знати**: основні етапи взаємодії суспільства і природи, причини виникнення соціоекології; структуру та основні поняття соціоекології, суть математико-картографічного моделювання соціоекосистем; а також, оптимальної функціональної структури (ОФС) і оптимального функціонального зонування (ОФЗ) як важелі перебудови процесу природокористування у сучасних умовах; основні концепції світового економічного розвитку із урахуванням екоцивілізації; основні поняття екологізації економічного розвитку, її головні механізми та оцінка її рівня.

Вміти: розкрити суть поняття «глобальна соціоекосистема»; характеризувати основні типи соціоекосистем і їх структуру; характеризувати предмет і об'єкт вивчення галузевих розділів соціоекології; аналізувати моделі глобальних і регіональних соціоекосистем, уміти здійснювати оцінку рівня екологізації економіки та приймати ефективні рішення у сфері раціонального рекреаційно-туристичного природокористування.

3. Опис навчальної дисципліни

3.1. Загальна інформація

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	4	8	4	120	22	22	-	-	76		залік

3.2. Структура змісту навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин			
	усього	у тому числі		
		л	пр.	с.р.
1	2	3	4	
Змістовий модуль 1. Соціальна екологія, її структура, предмет та об'єкт вивчення, історія становлення, методи досліджень.				
Тема 1: Основні етапи взаємодії суспільства і природи в глобальному масштабі та причини виникнення соціоекології. 1. Характеристики сучасної світової ситуації, що утворюють соціальні й природні передумови екологізації наукових знань 2. Чинники виникнення, загальні положення і завдання «нової інвайронментальної парадигми». 3. Сутність, предмет і функції соціоекології.	10	2	2	6
Тема 2: Системний підхід в соціоекології та основні типи соціоекосистем. 1. Сутність та завдання системного підходу в соціоекологічних дослідженнях. 2. Структурно-функціональні риси геосоціосистем. 3. Соціосфера – глобально соціальна система. 4. Природне середовище як компонент геосоціосистеми. 5. Підходи вирішення геосоціосистемологічних проблем	10	2	2	6
Тема 3: Територіальні рекреаційні системи. 1. Сутність територіальних рекреаційних систем (ТРС)	10	2	2	6

2. Види ТРС 3. Формування та розвиток ТРС.				
Тема 4: Соціокультурні механізми організації штучного простору суспільств 1. Теоретичні основи просторової організації суспільства. Поняття «штучне середовище». 2. Соціологія облаштування навколишнього середовища 3. Ментальна карта міста.	10	2	2	6
Тема 5: Моделювання соціоекосистем 1. Сутність моделювання та його види. 2. Математико-картографічне моделювання соціоекосистем—провідний метод прикладної соціоекології.	10	2	2	6
Тема 6: Оптимальна функціональна структура (ОФС) соціоекосистем та оптимальне функціональне зонування (ОФЗ) як важелі оптимізації природокористування 1. Оптимальна функціональна структура соціоекосистем. 2. Функціональне зонування соціоекосистем.	10	2	2	6
Змістовий модуль 1	60	12	12	36
Змістовий модуль 2. Екологізація економіки – пріоритетний напрям розвитку сучасного суспільства.				
Тема 7: Екологічна економіка. Категоріально-понятійний базис екологічної економіки та зв'язок з теорією сталого розвитку 1. Хронологія та підгрунття необхідності екологізації економіки. 3. Екологічна економіка: сутність, основні завдання. 3. Завдання, відмітні риси та шляхи досягнення екологізації економіки	12	2	2	8
Тема 8 : Концепції світового економічного розвитку та вплив на них екологічних факторів. 1. Концепції світового економічного розвитку 2. Стійкість та «зелене» зростання, як основа програми сталого розвитку.	12	2	2	8
Тема 9: Економічний інструментарій регулювання екологічних проблем 1. Еколого-економічні показники.	12	2	2	8

2.Форми еколого-економічних інструментів. 3. Принципи формування і механізми дії еколого-економічних Інструментів.				
Тема 10: Оцінка економічного збитку від порушення середовища 1.Визначення економічного збитку від порушення довкілля. 2. Методи оцінки збитку від порушення довкілля. 3. Екологічна ціна економічних благ.	12	2	2	8
Тема 11: Економіко-екологічне регулювання економічних систем 1.Екологічне регулювання економіки регіонів. 2.Макроекономічне регулювання природних факторів. 3.Екологічний менеджмент.	12	2	2	8
Змістовий модуль 2	60	10	10	40
Разом	120	22	22	76

3.3. Теми практичних занять

№		Назва теми	Кількість годин	Кількість балів
Змістовий модуль 1. Соціальна екологія, її структура, предмет та об'єкт вивчення, історія становлення, методи досліджень.				
1.	Назва	Практична робота №1. Соціоекологія як інтегральна наука	2 години	3 бали
	Завдання	1.Здійснити порівняльний аналіз низки підходів щодо визначення соціоекології. 2. Графічно відтворіть місце соціоекології в просторі сучасних дисциплін екологічного й соціально-гуманітарного спрямування Вміння обирати види маркетингу та його інструменти, залежно від ринкової ситуації.		
2.	Назва	Практична робота №2. Моніторинг еколого-економічних систем	2 години	3 бали
	Завдання	1.Аналіз еколого-економічних систем 2. Моніторинг еколого-економічних систем		
3.	Назва	Практична робота №3. Вивчення територіальних рекреаційних систем	2 години	3 бали
	Завдання	1.Здійснити аналіз основних складових ТРС (відповідно до завдання) 2. Виявити існуючі проблеми ТРС та запропонувати шляхи їх розв'язку.		

4.	Назва	Практична робота №4. Соціокультурні механізми організації штучного простору суспільства.	2 години	3 бали
	Завдання	1.Визначте у чому полягають суттєві відміни природного і штучного середовища існування людини. 2. Охарактеризуйте структурні компоненти штучного середовища існування людини. 3. Здійснити порівняльний аналіз основних теоретичних моделей просторової організації суспільства.		
5.	Назва	Практична робота №5. Математико-картографічне моделювання регіональних і локальних соціоекосистем.	2 години	3 бали
	Завдання	Методом картографічного моделювання створити модель регіональної (локальної) соціоекосистеми.		
6.	Назва	Практична робота №6. Оптимальне функціональне зонування (ОФЗ), як важіль оптимізації природокористування (на прикладі НПП)	2 години	4 бали
	Завдання	1.Вивчити основні підходи до функціонального зонування території НПП. 2.Проаналізувати зонування території НПП (за обраним варіантом). Розробити пропозиції щодо доцільності виділення рекреаційних зон.		
Змістовий модуль 2. Екологізація економіки – пріоритетний напрям розвитку сучасного суспільства.				
7	Назва	Практична робота №7. Оцінка економічної і соціальної ефективності раціонального природокористування і охорони довкілля.	2 години	4 бали
	Завдання	1.Поняття і зміст економічної ефективності. 2.Вибір інструментарію розрахунку еколого-економічної ефективності. 3.Показники еколого-економічної ефективності.		
8	Назва	Практична робота №8. Оцінка збитків від забруднення і інших дій на довкілля	2 години	3 бали
	Завдання	1. Сутність економічного збитку від забруднення та деградації навколишнього природного середовища. 2. Методичні засади оцінки економічного збитку від забруднення довкілля. 3. Особливості оцінки та запобігання економічних збитків в окремих секторах природно-ресурсної сфери		

9	Назва	Практична робота №9. Еколого-економічна безпека господарських систем.	2 години	3 бали
	Завдання	1. Джерела загроз еколого-економічній безпеці. 2. Техногенне навантаження регіону як індикатор рівня еколого-економічної безпеки. 3. Оцінка ризиків еколого-економічної безпеки		
10	Назва	Практична робота №10. Економічні механізми регулювання природокористування	2 години	5 балів
	Завдання	1. Економічний механізм і еколого-економічні інструменти. 2. Еколого-економічні інструменти: принципи формування і механізми 3. Форми еколого-економічних інструментів. 4. Ринкові механізми регулювання природокористування. 5. Ефективність економічного механізму екологічного регулювання.		
11	Назва	Практична робота №11. Економіко-правові важелі боротьби з забрудненнями та іншими порушеннями довкілля.	2 години	4 бали
	Завдання	1. Сутність плати за забруднення довкілля. 2. Механізми визначення плати за забруднення природного середовища. 3. Порядок визначення плати за забруднення природного середовища. 4. Механізми розподілу платежів за забруднення природного середовища.		
Всього			22	38

3.4. Самостійна робота студентів

№	Теми	К-сть годин	К-сть балів
Змістовий модуль 1. Соціальна екологія, її структура, предмет та об'єкт вивчення, історія становлення, методи досліджень.			
1	Глобальні екологічні проблеми на початку III тисячоліття	6	1
2	Системний підхід в геоекології та її основні завдання	6	1
3	Правова база України в галузі охорони природи.	6	1
4	Економічні чинники в організації природоохоронної діяльності..	6	1

5	Соціально-економічне значення природних ресурсів.	6	1
6	Концепція переходу України до стійкого екологічно безпечного розвитку.	6	1
Змістовий модуль 2. Екологізація економіки – пріоритетний напрям розвитку сучасного суспільства.			
7	Концепції світового економічного розвитку із врахуванням екологічних чинників.	8	1
8	Екологічна політика у програмах політичних партій.	8	1
9	Оптимізаційні заходи у локальних соціоекосистемах.	8	1
10	Екологізація економічного розвитку та її основні чинники. Природний критичний капітал і природоємність	8	1
11	Оцінка рівня та механізми екологізації економіки.	8	2
		90	12

*Питання, винесені на самостійне опрацювання, включені до тематичного і підсумкового контролю.

3.5. Тематика індивідуальних науково-дослідних завдань (виконуються по бажанню здобувачів вищої освіти)*

№	Назви теми ІНДЗ	Форма контролю
1	Зелена енергетика як інструмент екополітики	реферат, презентація, доповідь
2	Екопроблеми малої гідроенергетики у басейні Верхнього Дністра та шляхи їх розв'язку	проект, презентація, доповідь
3	Екопроблеми у розвитку садівництва на Буковині та шляхи їх розв'язку	проект, презентація, доповідь
4	Екоготелі: внесок у сталий розвиток	проект, презентація, доповідь
5	Дослідження ринку екопродуктів м.Чернівці	проект, презентація, доповідь

*оцінювання: одне ІНДЗ – 10 балів.

4. Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Оцінювання результатів навчання

Рейтингова оцінка з дисципліни	Оцінювання в системі ECTS	Оцінка за національною шкалою	Критерії оцінювання
100-90	А	5 (відмінно) зараховано	Знання предмету міцні і глибокі, виходять за межі навчальних програм, підручників і навчальних посібників та носять науковий й інноваційний характер. Студент вільно орієнтується в усіх проблемах взаємодії суспільства і природи, легко і самостійно переносить засвоєні знання на нові види діяльності в межах обраної професії. Студент однозначно і правильно визначає оптимізаційні заходи у соціоекосистемах різних рангів, швидко оцінює ризики екологічних аварій в сучасних умовах, легко моделює екологічні процеси на рівні глобальної соціоекосистеми із врахуванням сучасних концепцій світового економічного розвитку. Здатний попереджувати помилкові дії, вибирати чи створювати оптимальні більш ефективні прийоми дій чи операцій в межах обраної спеціальності, швидко і легко знаходити і усувати помилки.
89-80	В	4 (добре) зараховано	Знання предмету міцні і глибокі, виходять за межі навчальних програм, підручників і навчальних посібників та носять науковий й інноваційний характер. Студент орієнтується в усіх проблемах взаємодії суспільства і природи, самостійно переносить засвоєні знання на нові види діяльності в межах обраної професії. Студент правильно визначає оптимізаційні заходи у соціоекосистемах різних рангів, оцінює ризики екологічних аварій в сучасних умовах, моделює екологічні процеси на рівні глобальної соціоекосистеми із врахуванням сучасних концепцій світового економічного розвитку. Здатний попереджувати помилкові дії, вибирати чи створювати оптимальні більш ефективні прийоми дій чи операцій в межах обраної спеціальності, швидко знаходити і усувати помилки.
79-70	С	4 (добре) зараховано	Знання предмету глибокі і повні, перебувають в межах навчальних програм, підручників, навчальних посібників. Студент самостійно орієнтується у більшості проблем суспільства і природи, легко переносить засвоєні знання на нові види діяльності в межах обраної спеціальності. Студент правильно визначає оптимізаційні заходи у соціоекосистемах різних рангів, оцінює ризики екологічних аварій в

			сучасних умовах, моделює екологічні процеси на рівні глобальної соціоекосистеми із врахуванням сучасних концепцій світового економічного розвитку. Здатний виконувати засвоєні види діяльності, дії і окремі операції в нестандартних умовах, знаходити і за допомогою педагога усувати помилки.
69-60	D	3 (задовільно) зараховано	Знання предмету перебувають в межах навчальних програм, підручників, навчальних посібників. Студент орієнтується у більшості проблем суспільства і природи, переносить засвоєні знання на нові види діяльності в межах обраної спеціальності. Студент, в основному, правильно визначає оптимізаційні заходи у соціоекосистемах різних рангів, оцінює ризики екологічних аварій в сучасних умовах, моделює екологічні процеси на рівні глобальної соціоекосистеми із врахуванням сучасних концепцій світового економічного розвитку. Здатний виконувати засвоєні види діяльності, дії і окремі операції в нестандартних умовах, знаходити і за допомогою педагога усувати помилки.
59-50	E	3 (задовільно) зараховано	Знання, завчені з підручника, висвітлюються за допомогою конспекту. Студент самостійно використовує знання у завчених умовах і ситуаціях, на нові види діяльності вони переносяться за допомогою викладача. Студент орієнтується в основних проблемах взаємодії суспільства і природи, здатний переносити засвоєні знання на нові види діяльності за допомогою викладача. Студент визначає оптимізаційні заходи у соціоекосистемах різних рангів, не завжди вміє оцінити ризики екологічних аварій, не може без допомоги викладача оцінювати екологічні процеси на рівні глобальної соціоекосистеми із врахуванням сучасних концепцій світового економічного розвитку.
49-35	FX	2 (незадовільно) з можливістю повторного складання Не зараховано	Студент слабо володіє основами знань з економічної і соціальної екології, не знає основних термінів і визначень, не вміє пояснити елементарні поняття і категорії, у процесі спілкування використовує хаотичний і безсистемний набір фраз, наближених до суті дисципліни, що вивчається, не виконав ряд практичних робіт.

34-1	F	2 (незадовільно) з обов'язковим повторним курсом Не зараховано	Студент не засвоїв елементарних основ курсу, знання хаотичні і безсистемні, зовсім не виконані практичні роботи.
------	---	---	--

**Розподіл балів, які отримують студенти
Вид підсумкового контролю: залік**

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)													Кількість балів (залік)	Сумарна к-ть балів
Змістовий модуль 1							Змістовий модуль 2							
Т № 1	Т № 2	Т № 3	Т № 4	Т № 5	Т № 6	М К № 1	Т № 7	Т № 8	Т № 9	Т № 10	Т № 11	М К № 2		
4	4	4	4	4	5	5	5	4	4	6	6	5	40	100

T1, T2 ... T12 – теми змістових модулів,
КР – модульні контрольні роботи.

Політика оцінювання

Політика щодо академічної доброчесності: Здобувачі вищої освіти зобов'язані дотримуватися правил академічної доброчесності, викладених у Положенні «Про виявлення та запобігання академічному плагіату у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича» (https://drive.google.com/file/d/16eJk4gKKG5oJlI2ot4UeSq2_BSgadrPl_/view). Виконувати всі поточні завдання та підсумковий контроль самостійно без допомоги сторонніх осіб; не допускати списування під час проведення контрольних заходів (у т. ч. із використанням мобільних пристроїв).

Політика щодо відвідування: Відвідування занять є обов'язковим. Відпрацювання пропущених занять здійснюється згідно з графіком консультацій викладача. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування, переведення на індивідуальний графік з різних причин) навчання може відбуватись в он-лайн форматі за погодженням із керівником курсу і регламентується «Положенням про організацію освітнього процесу у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича»

Політика щодо визнання результатів здобутих шляхом неформальної освіти: Відповідно до «Положення про взаємодію формальної та неформальної освіти, визнання результатів навчання (здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти, в системі формальної освіти) у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича (протокол №10 від 28 жовтня 2019 року)» (<http://surl.li/affqg>) допускається зарахування практичних занять, навчальних елементів та отримання додаткових балів при наявності сертифіката (свідоцтва, тощо) отриманого здобувачем у неформальній освіті (курси, тренінги) з вивчення тем охоплених змістовим наповнення курсу.

За умови проходження навчальних тренінгів, що відповідають тематиці курсу на платформі Prometheus (Курси «Як діяти далі: Бізнесу про сталий розвиток». https://courses.prometheus.org.ua/courses/course-v1:Prometheus+SDB101+2020_T2/about, «Екопрактики для сільського господарства та громад» https://courses.prometheus.org.ua/courses/course-v1:Prometheus+EP101+2022_T2/about та ін.), платформі Campster та інших фахових платформах, виконання всіх завдань та отримання

сертифікату, студент може отримати додатково до 10 балів за проходження курсу до підсумкової оцінки по освітній компоненті. Також, додатково до 10 балів здобувач може отримати за виступ на науковій конференції з публікацією тез, публікацією статті у науковому збірнику по тематиці курсу.

Критеріями оцінювання є:

1. Контроль засвоєння лекційного і самостійно опрацьованого теоретичного матеріалу здійснюється на основі *усної співбесіди, оцінювання письмового виконання завдань, тестувань.*

2. Контроль засвоєння знань та набуття умінь і навичок при виконанні практичних робіт здійснюється шляхом *їх поточної перевірки й оцінювання.*

3. Контроль за виконанням ІНДЗ (за бажанням студента) здійснюється шляхом *оцінювання виконаних проєктів, рефератів, презентацій та усного індивідуального захисту дослідження.*

4. Матеріал для *самостійної роботи студентів*, який передбачений в темі практичного заняття одночасно із аудиторною роботою, оцінюється під час поточного контролю теми на відповідному аудиторному занятті.

Кількість балів за кожний навчальний елемент виводиться із суми поточних видів контролю (опитування, тестування, розв'язанні практичних завдань, задач, виконання завдань самостійного опрацювання). Кількість балів за змістовний модуль дорівнює сумі балів, отриманих за навчальні елементи даного модуля. Максимальна кількість балів складає: за 1 модуль – 30 балів (19 балів за виконання практичних робіт, 6 балів – самостійна робота; 5 балів – контрольна робота); 2 модуль – 30 балів (19 балів за виконання практичних робіт, 6 балів – самостійна робота; 5 балів – контрольна робота).

Семестровий (підсумковий) контроль проводиться у формі заліку з врахуванням балів (оцінок) отриманих за два модулі. Залік проводиться у формі тестування (по 1 балу за кожен тест, сумарно – 40 балів). Загальна сума балів, яку може отримати студент – 40 балів.

Максимальна підсумкова оцінка за ОК «Економічна та соціальна екологія», яку здобувач освіти може отримати за результатами вивчення дисципліни впродовж семестру, становить 100 балів, які виводяться із суми балів поточного контролю за модулями (до 60 балів) та модуля-контролю (заліку) – до 40 балів. Якщо студент за власною ініціативою чи бажанням, крім обов'язкових видів контролю (60 балів) виконав ІНДЗ, брав участь у навчальних тренінгах (сертифікат), наукових конференціях (тези конференцій), має публікацію у наукових виданнях (публікація), які відповідають завданням та тематиці курсу, він може отримати додатково 10 балів, які також враховуються до підсумкової оцінки. У випадку отримання менше 50 балів за результатами загального підсумкового контролю, студент обов'язково здійснює перескладання для ліквідації академічної заборгованості.

Для здійснення контролю знань студентів викладач заповнює журнал, де вказуються оцінки за кожний навчальний елемент. Журнал зберігається у викладача. За модулями заповнюються відомості рубіжного контролю, які подаються і зберігаються на кафедрі. Для повного забезпечення комунікації з викладачем використовується платформа дистанційного навчання Moodle.

6. Методи навчання та засоби оцінювання

Методи навчання

Словесні методи: лекція, бесіда, пояснення, дискусія, інструктаж.

Практичні методи: практичні роботи.

Наочні методи: демонстрація відео, презентації.

Методи стимулювання пізнавального інтересу: ситуаційні завдання, виконання проєктів.

Самостійна робота над індивідуальним завданням.

Електронне та інтерактивне онлайн-навчання: онлайн курси, вебінари, онлайн конференції.

Засоби оцінювання

Практичні роботи, ситуаційні завдання;
Модульні контрольні роботи;
Тестові завдання;
Проекти, реферати;
Презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
Виступи на студентських наукових заходах, тези доповідей, статті.

7. Форми поточного та підсумкового контролю

Мінімальний пороговий рівень оцінки варто визначати за допомогою якісних критеріїв і трансформувати його в мінімальну позитивну оцінку використовуваної числової (рейтингової) шкали. Також, підсумкова оцінка може бути оскаржена здобувачем освіти, процедура регламентується Положенням про апеляцію на результати підсумкового семестрового контролю знань
<https://drive.google.com/file/d/16FPnHMJXd2al362HvDwmvoZ5uEih42ks/view>.

Основними формами поточного контролю є **усний контроль** (індивідуальне та фронтальне опитування, захист практичних робіт, захист проектів, презентації результатів виконаних завдань та досліджень); **письмовий контроль** (модульні контрольні роботи, практичні роботи, ситуаційні завдання); **тестування**.

Електронний контроль виконання завдань з курсу «Економічна та соціальна екологія», представлений на електронній платформі <https://moodle.chnu.edu.ua>

Формою підсумкового контролю – є **залік**.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

Основна

1. Економіка природокористування : навчальний посібник / Л. Ю. Кучер, А. В. Кучер. – Х. : ФОРМ Федорко М. Ю., 2014. 264 с.
2. Економіка довкілля і природних ресурсів: монографія / Ю.В. Дзядикувич та ін. –Тернопіль : Астон, 2016. 392 с. <http://surl.li/eqise>
3. Комих Н.Г. Посібник до вивчення курсу «Соціоекологія». Д.: РВВ ДНУ, 2014. 16 с. <http://surl.li/eqiqr>
4. Коренюк П. І., Федулова С. О. Економіка природокористування. [Навчальний посібник]. – Дніпропетровськ: Акцент ПП, 2014. 274 с.
5. Короткий курс соціоекології. Методичні рекомендації до вивчення дисципліни «Соціоекологія та екологічна етика» / Хом'як І. В., Демчук Н. С., Мостіпака Т. П. – Житомир: вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2019. 95 с. <http://surl.li/eqiqx>
6. Масляк П.О. Рекреаційна географія https://tourlib.net/books_ukr/maslyak-rekr4-2.htm
7. Моделювання та прогнозування стану довкілля: Курс лекцій / Укладач: О.В. Рибалова. – Х: НУЦЗУ, 2016. 221 с. <http://surl.li/cdswu>
8. Основні засади впровадження моделі «зеленої» економіки в Україні : навч. посіб. / Т.П. Галушкіна, Л.А. Мусіна, В.Г. Потапенко та ін. ; за наук. ред. Т.П. Галушкіної. – К. : Інститут екологічного управління та збалансованого природокористування, 2017. 154 с. <http://www.dea.edu.ua/img/source/Book/1.pdf>
9. Сітаров В.А. Соціальна екологія https://stud.com.ua/4132/ekologiya/sotsialna_ekologiya
10. Хом'як І.В., Демчук Н.С., Мостіпака Т.П. Короткий курс соціоекології. Ме-тод.реком. для вивч.дисц. Соціоекологія та екоетика. Житомир:вид.ЖДУ ім. І.Франка,2019. 95с.
11. Хилько М. І. Екологічна безпека України: Навчальний посібник / М.І. Хилько. К.,

- 2017.267 с. <https://www.twirpx.com/file/3268800/>
12. Шаравара В.В., Любинський О.І. Економіка природокористування: навчальний посібник. Кам'янець- Подільський: ТОВ «Друкарня «Рута», 2020. 252 с.
<http://surl.li/eqird>

Допоміжна

1. Danilova O., Zablotska N, Pashaniuk I. Eco-marketing trends of hotel industry development in Ukraine. The USV Annals of economics and public administration. Vol. 17, Issue 1(25). 2017. P. 72-78. Editura universitatii «Stefan cel Mare» din Suceava. Journal homepage: www.annals.seap.usv.ro.
<http://www.seap.usv.ro/annals/ojs/index.php/annals/article/viewFile/975/855>
<https://er.nau.edu.ua/bitstream/NAU/43687/1/SemchukBrit.pdf>
2. Данілова О.М., Шенішевська І.М. Проблеми та перспективи розвитку ринку органічної продукції у період рецесії. Problems and Innovations in Science: the 1st International scientific and practical conference. Part 1 (May 4-5, 2020) London, Great Britain. 2020. V. 1. P. 59-65.
3. Данілова О.М., Шенішевська І.М. Ризики функціонування ринку органічної продукції у період рецесії: глобальні та національні аспекти. Географія, картографія, географічна освіта: історія, методологія, практика : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., м. Чернівці, 7-9 травня 2020 р. Чернівці, 2020. С 175 -182.
4. Екологічний менеджмент : навчальний посібник / за ред. В. Ф. Семенова, О. Л. Михайлик. К. : Центр навчальної літератури, 2014. 408 с. <http://surl.li/eqjav>
5. Менеджмент природоохоронної діяльності: у 3-х част.: підручник / В.П. Руденко, М.Т. Гостюк, І.В. Кібич, О.М. Данілова та ін. Чернівці: Чернівецький національний університет, 2014. С. 282-304.
6. Павленко О.О. Соціальна та екологічна безпека проектної діяльності [Електронний ресурс]: конспект лекцій / О.О. Павленко, Ю.А. Опанасюк, С.М. Рибальченко. - Електронне вид. каф. управління ННІ ФЕМ ім. Олега Балацького. - Суми: СумДУ, 2019. 75 с.
<http://surl.li/eqjap>
7. Сівак В.К., Данілова О.М. Екологічна безпека територій та акваторій: навч. посібник - Чернівці: Чернівецький ун.-т., 2014. 248 с.
8. Турченко О. Г., Краковська А. Є. Еколого-економічний вимір безпеки <http://surl.li/eqjam>

Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт бази українського законодавства в Інтернет. URL : www.lawukraine.com
2. Офіційний сайт Державної служби статистики. URL : www.ukrstat.gov.ua
3. Офіційний сайт електронної бібліотеки. URL : www.lib.com.ua
4. Офіційний сайт інституту економічних досліджень і політичних консультацій. URL : www.ier.kiev.ua
5. Офіційний сайт Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України. URL : <https://www.me.gov.ua/?lang=uk-UA>
6. Офіційний сайт наукової бібліотеки ім. Максимовича. URL : www.lib-gw.univ.kiev.ua.
7. Офіційний сайт Національного інституту стратегічного дослідження при Президенті України. URL : <http://www.niss.gov.ua/articles/245/>
8. Офіційний сайт національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського. URL : www.nbuv.gov.ua
9. Офіційний сайт Українського центру економічних і політичних досліджень ім. О.Разумкова. URL : www.uceps.org